יום ראשון ח' אלול תשנ"ח
Sunday 30 August 1998

רעיון בעניין ציות לב"ד: "על ימין שהוא שמאל" וכו'

מקור החיוב לציית להוראת הסנהדרין—וכל חקיקת תושבע"פ—הוא בפסוק בפרשת שופטים:

"כי יפלא ממך דבר למשפט וכו' ועשית על פי הדבר אשר יגידו
לך וכו' לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל"

חז"ל (שופטים קנ"ד) דייקו: "אפילו מראים בעיניך על שמאל שהוא ימין ועל שמאל שהוא ימין שמע להם". מכאן משמע שחובת הצייתנות לב"ד היא עד לקצה, ואפילו עד לידי האבסורד.

ולעומת זה, מצינו בירושלמי (הוריות ב' ע"ב) ביאור של אותו פסוק שהוא ההפך מן הקצה אל הקצה: "יכול אם יאמרו לך על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין תשמע להם, ת"ל ללכת ימין ושמאל, שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל".

מקובל שיש כאן מחלוקת הספרי והירושלמי (וגם מחלוקת התלמודים, שהספרי מובא בבבלי סנהדרין_____). אולם קשה לומר שיש מחלוקת בדבר שהוא עיקר העיקרים של תושבע"פ והציות לסנהדרין, וגם דברי הספרי נוגדים את ההגיון, ואף כי ודאי שאם אמנם הדברים כפשוטם נקבלם, אבל ייתכן שהתכוונו ז"ל לכוונה אחרת לגמרי.

ונראה לע"ד שאין כאן מחלוקת בין הספרי והירושלמי, אלא שהירושלמי בא למנוע אפשרות הציות כשההוראה היא לגמרי בניגוד לשכל הישר ודבר שאינו צריך למשנה, והספרי מוסיף הסבר לזה, דהיינו שהתורה מחייבת ציות לסנהדרין אפילו אם במבט ראשון נראה שהם אומרים "על שמאל שהוא ימין ועל שמאל שהוא ימין", והיה בטוח שבסופו של דבר יתברר לך שאמנם צדקו, ואמרו "על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל", רק שמקוצר רוחך ושכלך לא הספקת להבין שהכל תלוי בנקודת הראות, שהלא אם שני בני אדם עומדים זה בצד זה, אין ספק שמוכרחים להסיק ש"על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל", אבל כשעומדים זה מול זה, פנים אל פנים, אז אמנם הימין של האחד הוא השמאל של השני, והשמאל של האחד הוא הימין של חברו.

ודו"ק!

נ.ב. שמעתי ש קמנו בנה - הרעיון נכון צדק!